

ביאור נפלא של הגאון הגדול רבינו יעקב מליסא זי"ע הלקח הנשגב מאות ברית הקשת בענן הקב"ה מאיר לנו גם דרך מסך ענני העוונות

ומבאר ה"נחלת יעקב" כי כאשר ישראל עוסקים בתורה ובמצוות, הרי הם זוכים במעשיהם הטובים לזכך את אוויר העולם בין הארץ להקב"ה שיהיה זך ונקי בלי מסך העוונות, ועל ידי זה מאיר הקב"ה בעולם באור בהיר, כמראה השמש בשמים בלי עננים המסתירים את אורו הבהיר, לכן דוד המלך שהיה בזמן שמלכות ישראל שלטה בעולם מפאת מעשיהם הטובים, תיאר את התגלות אור ה' בעולם: "כי שמש ומגן ה' אלקים".

אולם יחזקאל הנביא שהיה בזמן שהיו ישראל במצב של שפלות מפאת עוונותיהם הרבים, וגרמו בכך למלא את אוויר העולם עם עננים רוחניים הנוצרים בעולם מן העוונות, שהם בבחינת מסך המבדיל בין בני אדם קרוצי חומר להקב"ה, כמאמר הנביא (ישעיה נט-ה): "כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם". וכן כתוב (איכה ג-מד): "סכותה בענן לך מעבור תפלה". אך עם כל זאת ברוב רחמיו וחסדיו מאיר הקב"ה דרך מסך העננים, לכן תיאר את אורו של הקב"ה המתגלה בעולם: "כמראה הקשת אשר יהיה בענן", דהיינו כאור השמש המכה בעננים שנראה בעולם בצורת הקשת.

הנה כי כן זהו ההבדל בין לפני המבול לאחריו, כי בדור המבול גרמו ענני העוונות שנוצרו ממה שהשחית כל בשר את דרכו על הארץ, להיות מסך המבדיל למנוע מאורו של הקב"ה להאיר לארץ ולדרים עליה שפע של חיות, ועל ידי מניעה זו נחרבו כל סדרי העולם. [וזהו שאמר הקב"ה לנח (בראשית ו-יג): "קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם", שנתמלא כל העולם ענני עוונות המבדילים בינם ובין הקב"ה].

אולם אחרי המבול כרת הקב"ה ברית עם כל יושבי תבל, שאפילו אם יתמלא ח"ו אוויר העולם בענני העוונות שהם בבחינת מסך המבדיל, משיך אורו הבהיר להאיר ולהחדיר שפע של

ונראתה הקשת בענן. וזכרתי את בריתי אשר ביני וביניכם ובין כל נפש חיה ככל בשר ולא יהיה עוד המים למבול לשחת כל בשר, והיתה הקשת בענן וראיתה לזכור ברית עולם בין אלקים ובין כל נפש חיה ככל בשר אשר על הארץ".

והנה ממה שקבע הקב"ה אות ברית עם העולם, שלא יביא עוד מבול על ידי הקשת הנראית בענן, ולא הסתפק במה שהבטיח שלא להביא עוד מבול על העולם, מוכח שהקב"ה התכוון ללמדנו באות הקשת לקח נשגב שהוא הגורם שאין הקב"ה מביא מבול על העולם, אם כן צריך ביאור להבין המשמעות והלקח של הקשת הנראית בענן.

"מראה הקשת" הוא כשהקב"ה מאיר דרך ענני העוונות

פתח דברינו יאיר במה שביאר הגאון הגדול רבינו יעקב מליסא זי"ע [המפורסם בעולם התורה של הלומדים בעיון בספריו העמוקים "חוות דעת" על יורה דעה ו"נתיבות המשפט" על חושן משפט] בספרו "נחלת יעקב" בפרשתנו (ד"ה את קשתי) רעיון נשגב בענין הקשת הנראית בענן, והנה תוכן דבריו בתוספת ביאור.

דוד המלך כשביקש לתאר את התגלות הקב"ה בעולם אמר (תהלים פד-ב): "כי שמש ומגן ה' אלקים". הנה המשיל כביכול את אורו של הקב"ה לשמש המאיר בעולם. אך לעומת זה מצינו במראה הנבואה שראה יחזקאל הנביא (יחזקאל א-ח): "כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנוגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה'". הרי שהמשיל את מראה כבוד ה' למראה הקשת אשר בענן. וצריך ביאור להבין את שתי ההגדרות של גילוי אור ה' בעולם, ההגדרה של דוד המלך "כמראה השמש", לעומת ההגדרה של יחזקאל הנביא "כמראה הקשת".

בפרשתנו פרשת נח דבר בעתו מה טוב להתבונן, על מה שבחר הקב"ה לשנות את הנהגת העולם אחרי המבול, בהבטחה ברורה שלא יביא עוד מבול לשחת כל בשר, כמו שכתוב (בראשית ח-כ):

"ויבן נח מזבח לה' ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור ויעל עולות במזבח, וירח ה' את ריח הניחוח, ויאמר ה' אל לבו לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעוריו, ולא אוסיף עוד להכות את כל חי כאשר עשיתי". ופירש רש"י: "מכל הבהמה הטהורה, אמר, לא צוה לי הקב"ה להכניס מאלו שבעה שבעה, אלא כדי להקריב קרבן מהם".

נמצינו למדים מכאן חידוש גדול, כי מה שהבטיח הקב"ה שלא יוסיף להביא מבול על העולם, היה בזכות ריח הניחוח של הקרבנות שהקריב נח אחרי שיצא מן התיבה. והנה חידוש נוסף שלמדנו מכאן, כי עוד לפני שהביא הקב"ה מבול על העולם, הקדים ברוב רחמיו וחסדיו רפואה למכה לבטל עונש המבול מכל העולם, כאשר צוה לנח להכניס בתיבה שבעה שבעה מכל בהמה טהורה, כדי שיקריב מהם קרבנות אחרי שיצא מן התיבה. הנה כי כן צריך ביאור מהו הכח הנפלא של הקרבנות, שגרמו לבטל את המבול מן העולם.

עוד ראוי להתבונן במה שמבואר בהמשך הכתובים, כי לא רק שהקב"ה הבטיח שלא יביא עוד מבול על העולם, אלא עוד הוסיף לכרות ברית עם תושבי הארץ, שלא יביא מבול לעולם בזכות הקשת הנראית בענן, כמו שכתוב (שם ט-יב):

"ויאמר אלקים זאת אות הברית אשר אני נותן ביני וביניכם ובין כל נפש חיה אשר אתכם לדורות עולם, את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ, והיה בענני ענן על הארץ

**רבינו יעקב מליסא: בדור המבול נעשו ענני העוונות
מסך המבדיל למנוע את אור ה' להחיות את העולם**

**אחרי המבול הבטיח הקב"ה שלא יביא עוד מבול,
אלא אורו יחדור גם דרך מסך ענני העוונות**

**דוד המלך תיאר את התגלות אור ה' בלי מסך המבדיל:
"כי שמש ומגן ה' אלקים", כשמש המאיר בעולם**

**יחזקאל הנביא שהיה בזמן של שפלות ישראל
תיאר את התגלות אור ה': "כמראה הקשת אשר יהיה בענן"**

כדי שהתפלגות והתשובה של החוטא שהביא את הקרבן יעלו למעלה בשביל זה בלי שום מניעות, ומזה נשכיל להבין כי כל רוחות הטומאה של ענני העוונות נתקבצו להן יחד, כדי להילחם מלחמת חורמה כנגד העשן שעלה מן הקרבנות, שלא יפרוץ שביל בתוך ענני העוונות.

הנה כי כן על כך מבואר בזוהר הקדוש, שאם העשן עלה ישר למעלה בלי לסטות לצדדים, היה זה סימן מובהק שיש עת רצון בשמים, למנוע מרוחות הטומאה להטות את העשן לצדדים, ועל ידי זה פרץ העשן דרך ושביל ישר בתוך ענני העוונות. וזהו ביאור המשנה כי אחד מן הניסים שהיו בבית המקדש הוא: "ולא נצחה הרוח את עמוד העשן". שלא נצחה רוח הטומאה את עמוד העשן להטותו מלעלות ישר לשמים.

עש"ן נוטריקון ג' קליפות ע'קרב ש'רף נ'חש

הנה מה טוב ומה נעים להוסיף בזה רמז נכבד, על פי מה שכתוב (דברים ח-טו): "המוליך במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב". ומבואר בזוהר הקדוש (פרשת פקודי רלז). כי במדבר שלטו כוחות הטומאה הללו. וכתב ב"מגלה עמוקות" (פרשת בלק) כי זהו שכתוב על בלעם הרשע כשהלך לקלל את ישראל (במדבר כב-כב): "ושני נערי עמו" - שלקח עמו ג' קליפות הרמוזות בראשי תיבות ש'ני נ'ערי ע'מו - ש'רף נ'חש ע'קרב, ונרמזו בפסוק (עמוס א-יא): "ועברתו שמרה נצח" - ע'ברתו ש'מרה נ'צח ראשי תיבות ע'קרב ש'רף נ'חש.

ה"מגלה עמוקות" מוסיף לבאר בזה מה שאמר שלמה המלך (משלי ל-כא): "תחת שלש רגזה ארץ". ומפרש (שם כב): "תחת עבד כי ימלוך ונבל כי ישבע לחם", והזכיר עוד (שם כג): "ושפחה כי תירש גבירתה". ומבאר ה"מגלה עמוקות" כי השלש אשר רגזה ארץ, הן ג' קליפות ע'קרב ש'רף נ'חש הרמוזות בראשי תיבות ע'בד נ'בל ש'פחה.

זה שצריך האדם לבדוק עצמו ולהיזהר כשרוצה להתפלל לפני ה' יתברך, ולראות ולהבין אם יש לו מקטרגים ומעכבים לקבל תפילתו, ויש לו לסקל המסילה ולהרים מכשול מדרכיו. משל לאדם ההולך לחצר המלך להפיק שאלה, שהוא צריך להזדרז ולדעת אם יש בדרך פגע או סכנה...

כל שכן בהיות האדם נכנס להקביל פני מלך מלכי המלכים הקב"ה יתברך ויתעלה, שיש לו לאדם להבין ולדעת כי מן הארץ ועד הרקיע אין שם מקום פנוי... אלא הכל מלא המונים, מהם לשלום מהם למלחמה, מהם לטובה ומהם לרעה, מהם לחיים ומהם למוות... וכל אלו המחנות בין הארץ ובין השמים, דוגמת ההולך בדרך במקום סכנה, כך תפילתו של אדם עוברת בין אלו הכיתות ועולה עד לרקיע, אם יש בו זכות, לא יפגעו לסטים בתפילתו, ואם אין בו זכות, כמה פגעים ומשחיתים פוגעים בדרך.

ולפי זה הדרך תיקן דוד המלך עליו השלום הזמירות, כדי לפנות דרך לתפילות לעבור, כי כל אותן הכיתות הן כמו ענן מעכבין לעלות התפילה, ועל זה נאמר, סכותה בענן לך מעבור תפלה, וכשבא דוד עליו השלום והתקין זמירות, בהיות האדם מסדר אותן הזמירות, אזי מסתלקין והולכין להם אותם המשחיתים והמקלקלים והמעכבים.

ונקראו זמירות מלשון מזמר, (ישעיה יח-ה) וכתר הזלזלים במזמרות [וכרת את הגפנים הרכים במזמרות]. ועל זה אמר הכתוב (תהלים קיט-נד) זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי, כלומר, באותם המקומות שהייתי מתיירא מהן בדרך והיה לי פחד ומגור, באותן הזמירות פזרתים והכרתים.

לפי זה יפתח לנו פתח להבין התועלת הגדולה בעשן הקרבנות שהיה עולה למעלה, כי עשן קדוש זה בהיותו מתמר מן הקרבן שהקריבו בבית המקדש על המזבח, היה בו הכח לפרוץ שביל קדוש בתוך ענני המקטרגים שנבראו מן העוונות,

חיות גם דרך מסך הערפל של ענני העוונות כדי לקיים את הבריאה, וגילוי אור זה הוא בבחינת אור השמש הנראה בענן בצורת הקשת שראה יחזקאל: "כמראה הקשת אשר יהיה בענן".

אמנם רעיון נשגב זה של ה"חיות דעת" צריך תוספת ביאור, מדוע חידש הקב"ה הנהגה נפלאה זו אחרי המבול, להאיר לעולם שפע של חיות גם דרך ענני העוונות בזכות הקרבנות שהקריב נח, שעל כך כתוב: "וירח ה' את ריח הניחוח", ואמר אל לבו שלא יביא עוד מבול. זאת ועוד, למה בחר הקב"ה להתגלות בעולם כשהוא מאיר דרך העננים כמראה הקשת, מהו הקשר הפנימי בין אות מראה הקשת הנראה בענן למה שהוא מאיר דרך ענני העוונות.

עמוד העשן של הקרבן פרץ שביל בתוך ענני העוונות

רחש לבי דבר טוב לברר מקחו של צדיק דברי ה"חיות דעת", לבאר הטעם שבחר הקב"ה להאיר גם דרך ענני העוונות בזכות הקרבנות, על פי מה ששינינו במשנה (אבות פ"ה מ"ה) כי אחד מעשרה הניסים שהיו בבית המקדש היה: "ולא נצחה הרוח את עמוד העשן". פירוש, הרוח לא פיזרה את עמוד העשן מן הקרבנות, אלא היה מתמר ועולה כלפי מעלה. והנה מלשון התנא משמע שהיה מאבק בין הרוח ובין עמוד העשן, והנס היה שלא "נצחה" הרוח את עמוד העשן, וצריך להבין מהי המהות של מאבק זה.

ונראה לפרש הכוונה בזה על פי המבואר בזוהר חדש (פרשת תרומה דף מג טור ב) בענין העשן שעלה מהקרבן על המזבח, כי אם היו ישראל זכאים היה העשן עולה למעלה בדרך ישרה בלי לסטות לצדדים, ואם לא נטה העשן לימין או לשמאל, היו יודעים כי עת רצון קיימת למעלה ולמטה, והקב"ה נתרצה במעשיהם של ישראל בחביבות יתירה.

ויש לבאר הענין בזה על פי מה שנתבאר והאריכו בזה בספרים הקדושים, כי בעוונות התחתונים, נוצרים מקטרגים ומזיקים הממלאים את החלל בין ארץ לשמים, ומונעים בעד התפלות מלעלות לשמים, ועל כך נאמר: "סכותה בענן לך מעבור תפלה", ומה נוראים הם דברי ה"שערי אורה" למקובל האלקי רבי יוסף גיקטיליא זצ"ל (השער הראשון), שכתב בענין זה בלשון קדשו:

"אמר שלמה המלך ע"ה (קהלת ד-יז), שמוך רגלך כאשר תלך אל בית האלקים. הודיענו בפסוק

שיראה כאילו מן השמים מורים בו, (תהלים יח-טו) וישלח חציו ויפיצם בארץ, אבל עשאו בהפך מזה להראות שלא יורו בו מן השמים, וכן דרך הנלחמים להפוך אותו בידם ככה [כלפי עצמם], כאשר יקראו לשלום למי שכנגדם".

הנה כי כן הרווחנו ליישב הקושיא, כי הן אמת שמראה הקשת הוא ענין טבעי מהכאת השמש בעננים, אולם אין זה טבעי שפני הקשת יפנו כלפי מעלה, ועל כך הקים הקב"ה אות ברית עם יושבי הארץ, שכאשר תופיע בשמים צורת הקשת שפניה פונות כלפי מעלה, הרי זה סימן לאות ברית שלא יורה הקב"ה חיצים לארץ להביא מכול לעולם.

יומתק להבין בזה מקרא שכתוב בפרשתנו (ט-יז): "ויאמר אלקים אל נח זאת אות הברית אשר הקימותי ביני ובין כל בשר אשר על הארץ". ופירש רש"י: "זאת אות הברית, הראהו הקשת ואמר לו הרי האות שאמרתי". וצריך ביאור לשם מה הראה הקב"ה לנח את הקשת. לפי האמור יש לומר שהראה לו הקב"ה כי אות הקשת היא רק כשהיא פונה כלפי מעלה. אלא שעדיין מוטלת עלינו חובת הביאור, מהי המשמעות של הקשת הפונה כלפי מעלה.

שלושת גוונים הקשת כנגד שלושת אבות

ונראה לבאר הענין בזה על פי המבואר בזוהר הקדוש (פרשת פנחס רטו), כי הקשת יש בה ג' גוונים - לבן אדום וירוק שהם כנגד ג' אבות, גוון לבן הוא מדת החסד של אברהם, גוון אדום הוא מדת הגבורה של יצחק, גוון ירוק הוא מדת תפארת של יעקב, ובלשון קדשו: "לעולם לא אתלבש קשת דא אלא בלבושא דאבהן קדמאי, ירוק וסומק וחיוור... הכי אמר בוצינא קדישא, חיוור דא אברהם, דאתלבן בחיוורא דנורא, סומקא דא יצחק ודאי, ירוק דא הוא יעקב דקיימא בין תרין גוונין".

ונראה לבאר לפי זה ענין אות ברית הקשת שכרת הקב"ה עם נח וזרעו, על פי מה שכתוב בפרשת התוכחות (ויקרא כו-מב): "וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור". מבואר מזה שהבטיח הקב"ה לשמור על ישראל בזכות הברית שכרת עם שלושת האבות הקדושים.

הנה כי כן זהו ביאור אות ברית הקשת, שאפילו ח"ו בעת התעוררות הדין על באי עולם, יעלה לפני הקב"ה זיכרון הברית של שלושת

"וירח ה' את ריח הניחוח" מעשן הקרבנות שהקריב נח, שפרץ שביל בתוך ענני העוונות של דור המבול

זוהר חדש: כאשר עשן הקרבנות עלה ישר בלי לסטות ימין או שמאל היה זה סימן שיש עת רצון למעלה

קהלת יעקב: "עלה עשן באפו", בשעת הדין מתעוררות בעולם ג' קליפות עש"ן - ע'קרב ש'רף נ'חש

עש"ן הקרבנות שעלה למעלה פרץ שביל בענני העוונות וביטל ג' קליפות עש"ן - ע'קרב ש'רף נ'חש

מאותו שביל קדוש שנוצר בתוך ענני העוונות מעשן הקרבנות, הריח הקב"ה את ריח הניחוח של הקרבנות שעלה באותו שביל.

לכן בזכות ריח זה הבטיח הקב"ה שבזכות הקרבנות שעתידיים ישראל להקריב בבית המקדש, לא יביא עוד מבול להחריב את העולם, מפאת ענני העוונות המונעים את אור חיותו מן העולם, אלא בזכות עשן הקרבנות העולה למעלה לפרוץ שביל במסך העננים, יבקע אורו של הקב"ה גם דרך ענני העוונות בבחינת מראה הקשת להחיות את העולם.

אות הקשת רק בתנאי שהיא פונה כלפי מעלה

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הטעם שבאר הקב"ה להתגלות בעולם כשהוא מאיר דרך ענני העוונות בצורת הקשת אשר בענן, על פי מה שתמהו הראשונים על ברית הקשת, שהרי הקשת היא ענין טבעי הנוצר מהכאת השמש על העננים, כמו שכתב הרמב"ן (ט-יב): "ואנחנו על כרחינו נאמין לדברי היוונים, שמלהט השמש באויר הלח יהיה הקשת בתולדה, כי בכלי מים לפני השמש יראה כמראה הקשת". אם כן מהי אות ברית של הקשת שלא יביא הקב"ה עוד מבול.

ונראה ללמוד ישוב לקושיא זו מדברי הרמב"ן עצמו (שם), שמבאר שם כי הסימן של אות ברית הקשת הוא רק בתנאי, שהקשת פונה כלפי מעלה לשמים ולא כלפי מטה לארץ, הנה הדברים בלשון קדשו:

"זאת אות הברית אשר אני נותן, המשמע מן האות הזה שלא היה קשת בענן ממעשה בראשית, ועתה ברא ה' חדשה לעשות קשת בשמים ביום ענן. ואמרו בטעם האות הזה, כי הקשת [בשמים] לא עשאו שיהיו רגליו [שתי קצות הקשת] למעלה [וחצי העיגול של הקשת כלפי מטה],

והנה מה שמצינו עוד בענין זה דברים נפלאים ב"קהלת יעקב" (ערך עש"ן): "עשן הן חסד גבורה תפארת דקליפה, עש"ן ראשי תיבות למפרע נ'חש ש'רף ע'קרב, שהן בחינת חסד גבורה תפארת דקליפה, ובעת דשליט ואתער דין דקדושה, אזי עולים אלו חסד גבורה תפארת דקליפה ומתעוררים בעולם".

והוסיף לפרש בזה רמז הכתוב (שמואל ב כב-ט): "עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל", כי בעת הדין שולטות ח"ו ג' קליפות נחש שרף עקרב, אולם בזכות האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב שהם חסד גבורה תפארת דקדושה, הן מתבטלות. הנה כי כן זהו רמז הכתוב: "עלה עשן באפו" - עש"ן נוטריקון ע'קרב ש'רף נ'חש השולטים בעת הדין, והעצה על כך היא, "ואש מפיו תאכל" - וא"ש נוטריקון ו'זכות ש'לשת א'בות, היוצאים מפיו של האדם המזכירם, תאכל ותכלה את הסטרא אחרא.

יומתק לצרף מה ששינינו בגמרא (מנחות צט): כי הפה של הגיהנם שהרשעים נידונים בו הוא צר, כדי שהעשן ישאר צבור בתוכו ולא יצא חוץ. וביאר ה"בן יהודע" הטעם לכך: "כדי שיהיו נידונים בעשן, על אשר דבקו בשלשה קליפות, שהם נחש שרף עקרב, דראשי תיבות שלהם עש"ן. הנה כי כן זהו הרמז בענין עש"ן הקרבנות העולה למעלה, כדי לפרוץ שביל בתוך ג' קליפות ע'קרב ש'רף נ'חש הממלאות את חלל העולם בעוונות התחתונים בבחינת: "עלה עשן באפו", ולהמתיק בכך את הדין.

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין דברי ה"חוות דעת", למה דוקא אחרי שהקריב נח קרבנות הבטיח הקב"ה שימשיך להאיר חיות לעולם גם דרך ענני העוונות, כי עשן הקרבנות שעלה מלמטה פרץ שביל בתוך ענני הקליפות. וזהו פירוש הכתוב: "וירח ה' ריח הניחוח", כי

האבות הרמוזים בג' גווני הקשת. [ויש לרמז ענין זה במה שהתפללה אסתר (תהלים כב-ב): "אלי אלי למה עזבתני". ביקשה לעורר בכך רחמי שמים מג' גווני הקשת כנגד ג' אבות שסימנם אל"י - א'דום ל'בן י'רוק].

וזהו שאמר הקב"ה: "את קשתי נתתי בענן" - "קשתי" דייקא, שיש בה שלשה גווניו של האבות הקדושים שהם חלקי וגורלי, "והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ", כמו שכרת הקב"ה ברית עם האבות הקדושים, "והיה בענני ענן על הארץ", כשתעלה במחשבה לפני להביא חושך ואבדון לעולם, "ונראתה הקשת בענן", כדי להזכיר זכות אבות שלמענם ראוי להציל את העולם מכליה.

הקב"ה מקבל קרבנות מישראל בזכות האבות הקדושים

ונראה לשלב מה שנתבאר שהקב"ה כרת ברית עם בני העולם שלא יביא עוד מבול, בזכות ריח הניחוח שהריח מהקרבנות שהקריב נח, עם המבואר בזוהר כי אות ברית הקשת הוא רמז על האבות הקדושים, על פי מה שכתב הרמ"א ב"תורת העולה" (חלק ב פרק ז) כי מה שהקב"ה מקבל קרבנות מישראל הוא בזכות האבות הקדושים.

והביא ראייה לכך ממה שמצינו בחנוכה המזבח שהקריבו הנשיאים (במדבר ז-כא): "פר אחד בן בקר איל אחד כבש אחד בן שנתו לעולה". ופירש רש"י ומקור הדבר במדרש (במדבר יד-ה): "פר אחד כנגד אברהם, שנאמר בו (בראשית יח-ז) ויקח בן בקר, איל אחד כנגד יצחק, (שם כב-יג) ויקח את האיל וגו', כבש אחד כנגד יעקב, (שם ל-מ) והכשבים הפריד יעקב".

ויש להביא עוד ראייה לכך ממה שדרשו במדרש (ויק"ר כז-ט) מקרא שכתוב (ויקרא כב-ז): "שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן

אשה לה' - שור בזכות אברהם, שנאמר (בראשית יח-ז) ואל הבקר רץ אברהם, כשב בזכות יצחק, דכתיב (שם כב-יג) וירא והנה איל, עז בזכות יעקב, דכתיב (שם כז-ט) לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טובים".

הנה כי כן הרווחנו להבין השילוב הנפלא של שני הטעמים, הקרבנות שהקריב נח ואות הקשת הרומז על האבות הקדושים, שבזכותם הבטיח הקב"ה שלא יביא עוד מבול על העולם, אלא יאיר את אורו להחיות את העולם גם דרך מסך ענני העוונות, שהרי בזכות האבות מקבל הקב"ה קרבנות, שהעשן העולה מהם פורץ שביל בתוך ענני העוונות, אשר דרך שביל זה מאיר הקב"ה חיות לעולם.

והנה כאשר נתבונן נראה כי ביאור זה מתאים להפליא למה שנתבאר, כי עש"ן הקרבנות שעלה למעלה ביטל ג' קליפות ע'קרב ש'רף נ'חש שהן חסד גבורה תפארת דקליפה, כי מאחר שהקב"ה מקבל קרבנות מישראל בזכות ג' אבות הקדושים שהם חסד גבורה תפארת דקדושה, לכן עשן הקרבנות שעלה למעלה בזכותם, יש בכוחו לבטל ג' הקליפות שהן כנגד חסד גבורה ותפארת דקליפה.

האבות הקדושים תיקנו תפלות בבחינת קשת להרוג את המקטרגים

בדרך המלך נלך לבאר לפי זה מה שכתב הרמב"ן, כי אות ברית הקשת הוא רק כשהקשת פונה כלפי מעלה, על פי מה ששינוי בגמרא (ברכות כו:): "איתמר רבי יוסי ברבי חנינא אמר תפלות אבות תיקנום, רבי יהושע בן לוי אמר תפלות כנגד תמידין תיקנום. תניא כוותיה דרבי יוסי ברבי חנינא, ותניא כוותיה דרבי יהושע בן לוי". מבואר מזה כי אלו ואלו דברי אלקים חיים, כי האבות הקדושים תיקנו את התפלות כנגד קרבנות התמידים, משום שהשיגו ברוח קדשם שעתידים ישראל להקריב קרבנות.

לפי זה יש ללמוד יסוד גדול, כי כמו שבזמן שבית המקדש היה קיים פרצו ישראל שביל בתוך ענני העוונות על ידי העשן שעלה מהקרבנות, כן אפילו בזמן שבעוונותינו הרבים אין לנו בית המקדש, אנו זוכים בכח ההבל היוצא מהתלהבות האש של התפלות שהן כנגד קרבנות, שהוא בבחינת העשן היוצא מן האש של הקרבן שהוא המתפלל, לפרוץ שביל בתוך ענני העוונות שתעלה תפלתנו לרחמים ולרצון לפני אדון כל.

והנה מצינו שהתפלה נמשלה לחרב ולקשת, כמו שאמר יעקב אבינו ליוסף לפני פטירתו (בראשית מח-כב): "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי". ומפרש בתרגום אונקלוס: "בחרבי ובקשתי, בצלותי ובבעותי". וביאר ה"בינה לעתים" (דרוש סב) הטעם שהמשיל את התפלה לחרב ולקשת, כי תכלית החרב להרוג את האויב שנמצא סמוך אליו, ואילו הקשת תכליתה להרוג את האויב שנמצא מרחוק, כמו כן התפלה יפה כוחה בקרבנות חרב להרוג את היצר הרע שנמצא קרוב לאדם בתוך לבו, וגם בבחינת קשת להרוג את המקטרג שעולה למעלה לקטרג לפני כסא הכבוד.

מעתה יאירו עינינו להבין הרמז של אות ברית הקשת כשהיא פונה כלפי מעלה, כדי לרמז בכך שאפילו בזמן שאין בית המקדש קיים, ואין לנו עשן הקרבנות הפורץ שביל בתוך ענני העוונות, עם כל זאת בזכות התפלות שתיקנו האבות הקדושים, הרי הן בבחינת קשת להרוג את המקטרגים מרחוק, ולפרוץ בכך שביל בתוך ענני העוונות כמו עשן הקרבנות, שדרך שביל זה עולה תפלתם של ישראל לפני אביהם שבשמים, ודרך שביל זה משפיע להם הקב"ה מלמעלה למטה שפע רב טוב.

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו לרפואה השלימה של האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני שתחי'